

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

D. A. Tractatus De Privilegiis Ecclesiae

Zanchi, Lelio

Veronae, M. D. LXXXVI.

Centesimum Quinquagesimum primum Priuile.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61627](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61627)

- proximum habetur ac si delictum consumisset.
- 30 Diuinationes cum imaginibus baptizatis puniuntur, vt heretici.
- 31 Signa, bronni, cedolas, cum characteris ligaturas superstitiosum est ad col- lum portare, & puniuntur penis, vt ibi.
- 32 Pecuniam sacrificantes Mamone, vt diuites efficiantur puniuntur.
- 33 Diuinationes aliquando fiunt cum aqua baptismi, & cum oleo crismatis, vel sacra unctionis puniuntur, vt ibi.
- 34 Papa SIXTUS V. commisit diuinationes Inquisitoribus sancti of- ficij, vt ex bulla,

Centesimum Quinquagesimum primum Priuile.

- E**CCLIESIA gaudet priuilegio, quod ꝑ Non solum electio per sortes fieri non debent, sed etiam electiones compromissariorum per sortes assumi non debent. Vacabat Ecclesia pastore, canonici conuenientes in vnum pro electione futuri Pastoris elegerunt vnum ex se per sortem, qui vice capituli, tres elegit electores, per quos vice omnium prouideretur Ecclesie de Pastore, quoui duo ex illis tertium ex se Magistrum N. elegerunt, quod ex- prasse licebat eisdem, quia sub hac forma eis data fuerat eli- gendi potestas, vt ex se, vel ex aliis eligere possent, electio- nem hanc per nuntios suos presentauerunt Papae, petentes
- 3 confirmationem. ꝑ Papa examinato tali processu digno mul- ta reprehensione pro eo, quod fors in talibus interuenit elec- tionem ad gratiam confirmavit sortis usum in electionibus perpetua prohibitione condemnans, cap. Ecclesia. de sortileg.
- 4 ratio autem decisionis haec esse potest ꝑ quia potest assumi
- 5 indignus cum fors possit super eum cadere ꝑ nam per sor- tem tentatur Deus, quia facientes sortem videntur velle, quod Deus inuisibiliter reuelet meliorem, cum collegium
- 6 habeat auctoritatem eligendi Pastorem, ꝑ actus igitur, qui incunbit collegio, expediri debet per collegiatos in vnum collegialiter congregatos glos. in capitulo primo de rebu. Eccles. non alien. libr. sexto Abba. in capitulo cum omnes.
- 7 de constitut. & secundum Doc. ꝑ Hoc superius deducum habet

habet locum in electione ad officia Ecclesiastica , secus autem
 inter laicos , vel inter clericos , quo ad temporalia , quia vsus
 sortis non reperitur in illis prohibitus , ideo apud legistas
 8 habetur , † An fors admittatur , quando factum est incertum
 autius , primo casu non admittitur fors , sed dicenti incun-
 bit onus probandi , capitul. actor. 6. quæst. vitim. & l. ei qui
 9 ff. de probation. † Si vero ius est incertum , sed factum cer-
 tum , & tunc , aut tractatur de præiudicio alterius , quam con-
 tendentium , & tunc ad petitionem illius iudex facere pote-
 rit fieri sortem , argu. l. huiusmodi §. si. ff. de leg. prima , vt
 quia duo successerunt in locum legatarij , & vnus vult in-
 teatate vnã actionem , & alius aliam pro eadem , re , aut tra-
 ctatur de præiudicio contendentium , & si volunt fortunam
 Iudicem discordiæ eligere non compelluntur , sed mutuo se
 10 impediunt , vt l. secunda. ff. quibus mo. vsusfruct. amitt. † Sed
 ad petitionem alterius iudex compellit ad sortem l. sed cum
 ambo. ff. de iud. & l. si duobus C. communia de leg. l. si qui
 sunt. ff. famil. hercisc. in istis iuribus fors admittitur , secus
 11 quo ad electionem Ecclesiasticam , † Et si diceretur , quod
 Matthias , & Ionas sorte electi fuissent , non tamen eorum
 exemplo eligendus est aliquis per sortem capitul. non statim
 vigesima sexta quæstione secunda. † Nam illud fuit factum
 diuina inspiratione , capitul. dixit decima quarta quæstione
 12 quinta. † Hinc est , quod Ecclesia prohibuit diuinationes ,
 13 † Nam furta non sunt requirenda sorte in tabalis , vel codi-
 14 cibus , aut alijs , nec † Diuinationes aliquas in aliquibus in-
 rebus quis obseruare præsumat , & qui contrafecerit qua-
 draginta dies peniteat , vt in capitul. primo , de sortileg.
 15 † Et si præbyter per inspectionem astrolabii furta re-
 quireret , ad tempus suspenditur ab Altaris ministerio , id est
 per annum , & amplius si ita Diocesano visum fuerit , vt in
 16 capitul. ex tuarum eod. tit. † Pæna imponenda sortilegis
 vel eos consulentibus est arbitraria , potestque iudex illam
 aggravare , seu grauiorem aut leuiorem imponere secundum
 qualitatem facti , conditionem personarum , & animum de-
 linquentis , & secundum ipsas qualitates , & accidentia pæ-
 na ipsas moderati , arg. l. hodiè , & l. aut facta. ff. de pen. & l.
 quid ergo §. pæna grauior. ff. de his , qui not. infam. capitul.
 17 non asseramus vigesima quarta quæstione prima. † Ideo
 si quis clericus , simplicitate peccauerit , vt si bono Zelo
 pro

pro inueniendis bonis Ecclesie, quæ fuerant furto subtrahæ,
 uti misericordia dignus punitur pœna minoris suspensionis,
 d. cap. ex tuarum, in istis criminibus non parcitur simplicita-
 ti, nec ignorantie, quia licet fortilegia sint facta bono Zelo, &
 ad bonum effectum, nihilominus puniuntur, qui illa conficiunt,
 18 aut consulunt facientes, d. cap. ex tuarum † Sed an liceat for-
 tilegia fieri ad sanandum corpora maleficiata, & si quis male-
 ficis & arte prædicta aliquos sanauerit an puniatur, & qua pœ-
 19 na, habetur in cap. admoneant 26. q. vlt. † Si laicus in hoc cri-
 minæ peccauerit prima vice erit excommunicatus, & ab Ec-
 clesia remouendus erit. cap. si quis Episcopis & cap. aliquan-
 20 ti 26. q. 5. † Si vero semel moritus adhuc in eo proposito si per-
 seuerauerit committendo delictum, si est vilis persona debet su-
 stibus cedi, publicæ mirari, & tanquam infamis dehonestari,
 digniores vero relegantur in carceribus ca. contra idolorum.
 21 26. q. 5. † Clerici vero afficiuntur infames, & omnibus offi-
 cijs, atque beneficijs Ecclesiasticis priuantur, & nihilominus
 ipsi quoque intruduntur in carceribus, aut in monasterium ad
 agendum perpetuam pœnitentiam, d. cap. si quis Episcopis,
 considerata tamen conditione personæ, qualitate facti, & ani-
 mi delinquentis, & secundum illas qualitates pœnas ipsorum
 quandoque augere, quandoque minuere iuxta sanum iudicij
 22 arbitrium, † De iure civili hæc fortilegia grauius puniuntur,
 quia leges multum abhorrent artem maleficam, ut in to. ti. C.
 de malefic. & math. Omnes isti malefici puniuntur ultimo sup-
 plicio, l. nemo l. multi l. & si excepta, & l. eorum in prin. C. eo.
 ti. Et pro isto crimine omnes poterunt indictè torqueri
 non obstante quocunque priuilegio dignitatis, quod est spe-
 ciale in isto crimine, & ex hoc limitatur, l. miles C. de quaest.
 l. decuriores, & l. diuo Marco eo. ti. tam enorme delictum hoc
 23 reputatur, † Quod si quis testibus conuictus fuerit, & nihilo-
 minus obstinato corde institerit in negando, etiam præsen-
 tibus testibus, qui illius detexerunt facinus traditur viuus
 bestijs deuorandus, ac dentibus & vngulis lacerandus ita di-
 24 citur in d. l. & si excepta in fi. † Pœna capitis pariter puni-
 tur ille, qui docet artem prædictam, & ille, qui ipsam adiscit,
 l. culpa, & ibi gl. C. eo. tit. pro speciali intelligentia aliquas
 25 quæstiones propono vna cum pœnis cuiusque, & primo † Si
 sacerdos spoliat aras, aut extinguit luminaria consueta pœna
 eius est, quod priuatur honore, & sic efficitur infamis, cap.
 qui-

quicumque. 26. q. 5. Et hoc nisi coram Episcopo se culpabilem
 26 detulerit, & condignam pœnitentiam peregerit † Clerici, vel
 laici, qui imaginem crucis, aut Beatæ Mariæ Virginis, seu alio
 rum Sanctorum proiecerunt in terram illasque vrticis, spinis,
 vel pedibus conculcarunt in eos statuta est pœna, vt qui con-
 trafecerint vltrix procedat dura sententia, quæ delinquenter
 sic puniat grauius quod alios a similibus præsumptione com-
 27 pescat. cap. si canonici. de offic. ordinar. lib. 6. † Sed quid
 si iudæus super Crucem dum publicæ deferrebat, per vr-
 bem proiecit in munditias, qua pœna puniatur, istum casum
 decidit Pet. de Anch. in cons. 15. ibi dicitur, quod ab vtroque
 iudice Ecclesiastico, & laico seueris pœnis puniri, & castigari
 28 † Quid dicendum de illis, qui Eucharestiam commiserunt
 non Sacratam in sortilegijs, super qua tamen fuit celebrata,
 vna aut plures missæ, qua pœna puniatur sacerdos, qui scien-
 ter super Hostia illa celebravit missas, vel qui celebrando non
 consecrat aliquid, sed capit panem, & vinum apud Altare sine
 Sacramento, & omnes ac singulas cerimonias, & solemnita-
 tes fecit apud Altare, excepta consecratione, qua pœna pu-
 niuntur, vide. ca. de homine. de celebratione missarum ibi pœ-
 na non est temporalis, sed arbitraria in eo, qui celebrat Mis-
 sam, & sine consecratione accipit Hostiam, & vinum quam
 index Ecclesiasticus sibi iniungit loco pœnitentiæ, is vero, qui
 scienter celebrat super Hostia, aut alia re cum qua fieri de-
 bent sortilegia, grauius puniendus est, sicut is, qui sortilegia
 ipsa conficeret, quia paria sunt aliquid prohibitum facere, vel
 efficere aliquod necessarium antecedens, pro quod proueni-
 tur ad illud. l. Oratio. ff. de sponsal. d. cap. si quis Episcopis,
 29 qui generaliter loquitur de omnibus sortilegijs, † Ille enim,
 qui habuit animum delinquendi, & deuenit ad actum proxi-
 mum, delictum habetur, ac si fecisset, & consummasset de-
 lictum non solum de iure canonico, vt in cap. sicut dignum. de
 homicid. sed etiam de iure ciuili. l. is, qui cum telo. C. ad l. Cor-
 nel. de sic. & l. 1. §. diuus, & ibi Bar. ff. eo. ti. Oldrad. in con-
 20 laicus excommunicatur, & relegatur de iure canonico
 in foro iudiciali, d. cap. aliquanti, & si semel monitus iterum
 se immiscet in sortilegijs, si nobilis intruditur in carcerem,
 si ignobilis fustigatur, mitratur, & publicæ dehonestatur,
 d. cap. si, quis Episcopis d. cap. aliquanti cap. sortes ibi 26. q. 5.
 30 † Sunt, & aliqui conficientes imagines, atque baptizantes,
 &

& cum illis committunt fortilegia, vnde puniendi sunt, vt hæretici salua doctrina, gl. cap. accusatus. s. sane. de hæret. lib. 6. & alijs limitationibus, sed, vide Oldrad. in d. cons. 210. Caueat vnusquisque verbis superstitionis pro sanitate habenda, nam pro istis punitur, si clericus deponitur, si laicus excommunicatur prima vice. cap. ad moneant 26. q. 7. Si autem postea se ingerit nobilis, & ignobilis, vt supra punitur, † supersticiosum est autem ad collum portare ligaturas, cedulas, aut breuia, cum aliquo signo characteris. S. Aug. in lib. 21 de ciui. Deit. 31
 32 net puniendos pænis antedictis † Sunt & alij, qui sacrificant numos Mamonæ, vt diuites efficiantur, puniuntur, vt supra
 33 † Sed quia cum baptismi aqua, & cum oleo crismatis, & cum oleo Sacræ vnctionis, aliquando fiunt fortilegia, eisdem pænis puniuntur, nam cum fortilegia fiant plurimis modis, & cum huiuscemodi artes sint infinitæ de maleficis, & matematicis
 34 † De quibus omnibus & singulis ex bulla Beatissimi & Sanctissimi Papæ SIXTI V. peruisum, & terminatū est, q̄ de illis omnibus, & annexis, & connexis, & dependentibus cognitio spectet, & auctoritas puniendi incumbat Domino Inquisitori Sancti officij, & ex his igitur habes, quando fors amplectenda, & quando detestanda, & quòd artes magicæ sunt fugiendæ, & licet aliquæ ex istis artibus non sapiat hæresim cl. in. s. hæresis ver. 24. tantum placuit, & optimè S. D. N. antedicto, quod huiuscemodi immunditiæ expediuntur, & cognoscantur per Sacros Inquisitores.

S V M M A R I V M.

- 1 Venationes omnes sunt prohibita seruis Dei,
- 2 Clerici sunt electi in sortem ad obsequium Dei.
- 3 Episcopis venator tribus mensibus, præbyter duobus, diaconus ab omni officio suspendatur.
- 4 Iniuria consideratur ex persona.
- 5 Pæna ex persona parua, vel magna iudicatur.
- 6 Papa est deterioris conditionis quando ageretur contra eum.
- 7 Venatio est triplex, oppressiua, arenaria, saltuosa.
- 8 Clerico venari non licet etiam si sit pauper.
- 9 Venatio licita est laico ob necessitatem.
- 10 Clerico venari licet sine clamore.
- 11 Sancti non fuerunt venatores sed, piscatores.

Venatio

- 12 Venatio est etiam prohibita obrixas.
 13 Venari in alieno fundo prohibitum est in Gallia, secus in Italia.
 14 Venatio columborum coluberiorum est prohibita, quia furtum committitur.
 15 Venatio cum rhexibus pro capiendis versis, Apris, lupis permittitur ne dum Nobilibus, sed etiam rusticis.
 16 Bestia fera si reperitur in laqueum alienum efficitur occupantis.
 17 Bestia aliena, vel avis pecus & C. si accipiuntur ex core lupi, vel milui, vel Accipitrix, vel Canis non efficitur accipientis, sed prioris domini.
 18 Accipitrem, falconem, cum sonaleis argenteis in pedibus iniunctis capiens priori Domino restituit.

Centessimum Quinquagesimum Secundum Priui.

1 **E**CCLESIA gaudet priuilegio, quod ¶ Om-
 nibus seruis Dei venationes, & siluaticas fati-
 gationes cum canibus, & accipitres aut falco-
 nes habere interdictum est, cap. omnibus. de
 cleric. venat. ratio autem istius prohibitionis
 2 hæc fuit, ¶ quia clerici sunt serui Dei, qui in for-
 tem Domini ad eius absequium specialiter sunt assumpti,
 3 hinc est ¶ quod si Episcopis sæpius in hac voluptate detentus
 fuerit, tribus mentibus a communione, si præbyter duobus,
 si Diaconus ab omni officio suspendatur, cap. r. eo. ti. sed, qua
 de causa hic plus punitur minor, quam maior, contra illud ca.
 homo Christianus r. dist. & ca. nulli r. dist. sol. est, plus enim
 punitur hic Episcopis, & clericis siue & præbyter, quam dia-
 conus, maior enim reputatur in Episcopo ista pæna, vel præby-
 tero, quam suspensio ab omni officio in diacono propter ma-
 ius scandalum, magis imputatur illa pæna Episcopo, vel præ-
 byter, quam suspensio a beneficio in diacono, vel subdiacono
 4 no ¶ ex persona enim consideratur iniuria, inst. de iniur. §. a-
 5 trox sic, & ¶ Pæna ex persona iudicatur parua, vel magna, in si-
 mili est tex. in cap. præsul. 2. q. 5. ibi habetur præsul non damne-
 tur nisi cum 72. testibus, præbyter autem Cardinalis cum 64.
 testibus, gl. auté ibi mouet hæc quæstioné nunquid cõtra Pa-
 6 pã telles duplicabuntur, dicit, quod nõ, q̃a duo sufficiunt ¶ In hoc
 Papa est deterioris conditionis, quia ipse sine comparatione
 aliorum creatus est maior, & ideo sine spe veniæ condemnant
 7 est, cap. principium. 2. dist. ¶ Sed non est ignorandum, quod

M m m venatio